

Latweefch u Amifer.

59. gada-gahjums.

Nr. 35.

Trefchdeenā, 27. Augustā (8. Septemberī).

1880.

Nedaktora adrese: Pastor J. Weide, zu Neuhausen pr. Hasenpoth, Kurland. — Efspedizija Besthorn īga grahmatu-bohde Selgawā.

Rahditajs: Kreewjas Augstā Keisara zc. U 30. Augustu 1880. No eekhssemehm.
No ahrsemehm. Wisjaunahs finas. Par jauno wahrdnizi. Schirkchanahs zc.
Drupas un druskas. Labibas- un pretshu-tirgus. Atvildes. Sludinajchanas.

Kreewjas Augstā Keisara un muhsu karsti mihlotā Semes-tehwa Aleksandera II. krohneshanas-swehtkōs, 26. Augustā 1880.

1.

Kreewu milsu walsti nodimd kalni, salas;
Gawile un swana, — dischgabali rihb! —
Pilsehtas un zeemōs — wiſur — malu-malās
Preeks un jaukums —, gresnumis azis schibeht schib!
Milijoneem laudis Deewa namōs krahjabs,
Karsti peeluhgt, Deewa waiga preekschā stahjabs.

2.

Diwidefmit peezi gadi aistezej'schi,
Kamehr walda Augstais Keisars Kreevija!
Diwidefmit peezi gadi aisritej'schi —
Kamehr krohnehts Semes-tehws ir Maſlawā!
"Dubult-ehrglis" selta spahrneem lidinajahs; —
Wina paspahnē mums wiseem labi krahjabs.

3.

Sawu Swaidito Deews schehligi pawada, —
Kad ar' waldoht ehkſchki bada galwinu.
Un pehz ruhktahm behdahm atkal preekus rada; —
Lihdsenu pataisa dīhwes zelinu! — — —
Mirdsohts krohnis — lai Tam galwā mirds jo kohſchi!
Pawalstneekōs lai ſpihd tikums, kreetnumis ſpohſchi!!

4.

Kreewu milsu walsti, ſtarp tahn ſimtahm tautahm,
Ir un paleek pateizigi Latweefchi —
Keisaram par Wina ſchehlastibahm leelahm,
Ko Winſch pasneeditis mums daudskahrt laipnigi.
Mehs pee trohna kahpahm Winaam „pukes“ klaifam,
Sawas ſird's ar Wina ſirdi — garā ſaiſtam.

5.

Deews lai valihds Keisaram wehl ilgi ſtrahdaht
Waltes darbos, — fekmeht waltes ſwehtibu;
Ir par Latweefcheem wehl turpmak mihli gahdaht, —
Uſtur, Lehtit, Wina dāhrgo dīhwibū!!
Deews ar sawu ſwehtibu lai Wina krohnē —
Bagatigi Wina waltes darbus lohnē!!! — —

E. F. Schönberg.

Uf 30. Augustu 1880.

1.

Kurſeme, nu dohdees kahjās;
Swehtku-drehbēs puſchkojees!
Rohtā ſawas fehtas, mahjas;
Deewa preekschā pulzejees!

2.

Schodeen tewim pateiziba
Jadohd Augstam Keisaram,
Ka Tas tehwa-mihlestibā
Labu darij's ſemneekeem.

3.

Schodeen dahrgā brihwetiba
Kurſemeekem atdohta,
Kas jāu ilgi pagahjibā
Bij no ſentscheem fahrota.

4.

Pazel ſirdis, rohkas, tauta,
Augſchup ſwehtā lihgsmibā,
Ka nu tewim ir atkauta —
Teefiba un brihwiba.

5.

Lai nu brihwī — tawi dehli,
Brihwī — gara brihwibā!
Lai nerahdahs grehku tehli,
Tawā brihwā dīhwibā!

6.

Brihweem wiſrem brihwī wahrdi,
Kas iſ brihwahm ſirdihm nahk;
Brihweem wiſrem brihwī darbi,
Kuri Deewu ſlaveht mahk.

7.

Latwju tauta, zenees, pohees!
Sirdi neekeem nepeefeen!
Gaiſma allasch pahr tew leefees;
Tumſib's juhgā ne-eeleen'.

8.

Latwji, Keisaram paklaufet,
Lihds mums meefas kapā friht,
Un par Wina Deewu luhdseet,
Lai wehl ilgi pee mums miht!!

Sundulis.

No eekhssemehm.

Pehterburga. „Wald. Wehſteſis“ ſino, ka Keisara Majestete ſwehtdeen, 17. Augustā, plkſt. 7ōs wakarā, aibrauzis uſ Liwadiju, Krimā. — Keisariska Augſtiba leelſirsts Nikolajs Nikolajewiſch ſwezakais ir atlaifts no gwardu- un Pehterburgas kara-apgabala wiſkomandeera amata. Wina weetā ſtahjabs Keisariska Augſtiba leelſirsts Krohnamantineeks. Keisariska Augſtiba leelſirsts Vladimirs Alekſandrowiſch ſegeleks par gwardu-korpuſa komandeeri. — Kreewjas juhneebas darifchanu-wedejs, R. Waldemara kgs, kas bij iſbrauzis uſ ahrsemehm, ir preeksch pahri nedekahm atkal pahrbrauzis atpakaſ un aifzelojis uſ Pehterburgu. — Grahfs Loris-Melikows

leelohit tagad zaurskatiht wisu to lihds schim pee eekschleetu ministerijas pastahwochho komissiju darbus. Ari gribohit atkal apspreest jauta-jeenu par to, waj Schihdeem nebuhtu dohdamas pilnigi wi-
fas tahs teesibas, kuras ziti walsts eedishwotaji bauda. — Tah-
laik stahsta, ka drihsunā tilshoht zaurlukotas wisu to skohleni strah-
pes leetas, kas pehdejōs gadōs flikas uswefchanahs dehl tiku-
schis iisslehgiti. — Par Skobeleva ekspediziju pret Lekineem til
pa retam atnahi finas. Lihds schim Skobelevs wairak nodarbojees
ar rekognoszeereschanu, zelu- un eenaidneku semes ismekleschanu.
Kad ekspedizija no pascha eefahluma negahjusi til ahtri us preefchu,
ka to daschi bij gaidijuschi, tad tas isskaidrojams zaur gruhtibahm
pee prowjanta un zitu waijadfigo leetu lihdswechanas Turkmeni tul-
fneschōs. Lihds schim tur pee ekspedizijahm leetaja kamehlus, bet schee
pagahjuschōs desmit gadōs pee senakahm ekspedizijahm istehreti til leelā
mehrā, ka nahlahs deewšan gruhti tohs tagad sadabuht. Pee tam
ari ja-eeweiro, ka Turkmeni labraht nepahrdoht sawus kamehlus.
Wini tohs gan isihre, bet redsedami, ka kamehlis Kreewu ekspedizijas
pa leelakai datai eet bohja, tee tagad ari isihreht tohs labraht negrib
(kaut gan par bohja gahjuscheem ihreteem kamehleem Kreewu waldiba
arween fahrtigi aismalkajusi). Tagad beeschi atgadotees, ka Turkmenis
aisdseen sawus kamehlus kaut kur tahtu prohjam, — tulfnescchu dfitu-
mos jeb pahr Verseeschu rohbesch, lai til newaijadsetu tohs Kreeweem
pahrdohit jeb isihreht. Ta tad Skobelevs nospreedis buhweht zaur
tulfnescchu dselzeli, kas, finams, ir wehl labaks neka kamehlis. Schis
darbs ir eefahzees, bet tamdehl nokaweejes, ka dselzela materjals
now us turenī agrak tizis nowests. Kaut gan tahtā wihsē ekspedizijas
mehrkim tuwojahs lehnam, tomehr winam tuwojahs drohfschi. —
Par kara-deenesta laika pa-ihsinashanu jau sawā laikā ru-
nahts. Tagad „Nowosti“ sino, ka pehz schi gada rekruschi nodoh-
fchanas tapshoht laisti us mahjahm no wifas Eiropas Kreewijas kah-
neeleem un kahjneku-dischgabalneeleem tee saldati, kas 1. Janvari
1881. gadā buhs deenejuschi 5 jeb ari 4 gadi, t. i. tee, kas ir no-
dohti 1876. un 1877. gadā; tapat tapshoht atlaisti no inscheneeru
pulkeem tee, kas nodohti 1876. gadā. Lee saldati, kas pehz Wis-
augstakahs pawehles no 22. Dezbr. 1879. gadā us weenu gadu at-
laisti, tapshoht ari scheem pefskaititi. Bes tam tapshoht no
1. Septembera f. g. lihds 1. Merzam 1881. gadā dauds atlaisti fehrst,
ja diivisijas komandeeri to tureschoht par labu.

Jelgawa. Ohtree wisbahrigiee dseed.-swehiski, ka lasitajeem jau
finams, ir redsami bildē, un nu, ka „B. W.“ stahsta, buhs dabujami
ari rakstōs. Apraksts ir fastahdihts no Latv. walodas lektora Lehr-
patas augstskohla un pashtamā raktneela Lautenbach-Juhfmina kga,
un tiks druktahs no C. Sieslacka kga, Jelgawa. — **Polizejas-wal-**
des Kursemē un Widsemē nahkofchā gadā tilshoht pahrgrohstas —
pehz ta pascha pamata, kahds Widus-Kreewijas gubernās.

Jelgawa nakti us 22. Augustu nodega leelais, jaunais linu-
wehrpschanas fabrikis, starp bahnuvi un leelo zeetumu. Uguns bij
pamanita wakārā, pulst. 10ds, apakshejās maschinu ruhmes. Pir-
mee schē pefsteiguschees kahdi polizejas waktmeisteri un ziti no bahnu-
sha — ar turenī sprizi, bet uhdēna truhkuma labad now svehjuschi
uguni noslahpeht; turklaht ari gruhta pee-eefchana, jo fabrikis ir bijis
aisslehgits un lohgu schyprofes jeb ruhtturi ir dselss. Ta tad uguns
eewilkusees augsch-tahschā un no turenī weegli degoschā dehlu, ar
darwas-papihri apsistā jumta, linu- un dsiju-krahtuves, un nu us reis
isplatijahs pahr wisu leelo fabrika ehku, ta ka uguns-dsehfejeem atnah-
loht — no fabrika glahbschanas nebij ne dohmajams. Tiks weenigi isde-
wahs tai ruhmē uguni apslahpeht, kurā pati leelā damfmaschine ir us-
rikteta, — ari damfklatis ir wesels; bet schehlabas usnahk eeskatootees
fabrika pascha eekschpusē, kur linu-tihramahs-, sukajamahs- un wehr-
pschanas-maschines, ta ka ari dauds zitas, kas pee schi skunts-darba
peeder, gut, leelas un masas, krusu-kruosteem — zita pahr zitu, ta wee-
fula sagruhstas linu-saujas; — augschējā tahschā maschines — apak-
schejahm (wifas ir tschuguna, dselss un tehrauda) uskrisdamas, zita
zitu pa datai ir fadausjuscas; zitas atkal no leelā karstuma fachkli-
buscas un salihluscas, ta ka gan wairs nebuhs bruhkejamas.
Skahde ir leela; teek rehkinata pee 85 lihds 90 tuhst. rublu; apdroh-
schinahs ir fabrikis bijis, ta dsirdams, par 112 tuhst. rublu.
Muhris no ahra-puses israhdahs wehl derigs. — Leefmas bij gan
breesmigas, un nebij Jelgawa sen tahdas redsetas.

Ari diiveem no uguns-dsehfejeem — Dr. Grüner un Seltin kgeom,
preefchnamā sprizes-rohri wadoht, usgahsahs augschējā treyju daka;
ta beidsamais weegli, bet Dr. Grüners stipri no krihtoscheem treyju
gabaleem tika eewainohts un tai brihdi palika bes samanas. — Puh-

lejahs gan muhs ugungs-dsehfeji — pat par pahbreesmahm nebeh-
dadami.

C. M.

« No Leepajas. Behdejā nummurā sinojahm par „Leepajas Latweeschu labdarifchanas beedribas“ runas-wihru un preefch-
neezibas zelschanu. Tagad waram pasnegt jaun-eezelta beedribas
preefchneeka Trautmana kga runu, ar ko winsch sapulzesufchohs
apfweizinaja. Sinojums ūkan tā:

Kad preefchneeks bij iswehlehts, tad tas stahjahs komitejas
preefchā un usnehma sawu jauno amatu ar scheem wahrdeem:

„Ar Deewa spēk’ es gribu sahlt,

„Un drohfsch pee sawa darba nahlt;

„Deews Tehws, Deews Dehls tas valihds man,

„Deews svehtais Garinsch aridjan.

„Tohs darbus dohd pareisi dsiht,

„Un wiſ’ ar prahu padariht:

„Ar wilstu nedohd strahdaht man,

„Neds aridjan ar apnikschan“.

Zeenijomi fungi! Us scheem wahrdeem dibinadamees, es usnemu
to man no Jums ustizeto gruhto amatu. Pee scheem wahrdeem es
gribu turetees, til taht, zif man tas mihtais Deews pee tam valih-
dsehs. Ta tad es nu ari usaizinu Juhs, mani fungi, ka katram buhs
us sawu peenahkumu uszichtigi raudsitees! Beedriba ir peelihdsinama
wihram ar spirgteam, weseleem lohzelkeem. Preefchneeks ir beedri-
bas galwa; — bet galwa bes lohzelkeem newar dsihva buht; ja katris
lohzelis sawu peeklahjibu pareisi ispildihs, tad schi wihra darbi buhs
teizami un flavejami, un tee nesihis tohs zeretohs — labohs auglus.
Us to lai mums Deews wiseem palihds!*)”

Pehz tam tika pahrspreestas beedribas nohtigakhs waijadibas,
un fastahdita buhw- jeb lohctela-komisija, kas lai pee tam ruhvetohs, ka
waretu drihsunā preefch beedribas derigu lohcteli eeuhtees. Pulk-
sten 1/210ds sehdeschana jau bij til taht beigta, ka to wareja slehgt.

„Lai aug, salo un seed un labus auglus nefs Leepajas jaunda
Latv. labd. beedriba!“

« No Leepajas. 8. Augustā muhs apzeemoja augsts un jau sen
gaidihts weefis, finanzministeris Greigh kgs. Nelaika konsula
Schnobeta namā bij preefch augustā weesa ruhmes eetaisitas. Finanz-
ministera kgs pahrluhkoja jauno muitas-namu, dselzela tiltu
un preebuhwes, walstibankas nodalu un ohstas buhwi. Runā,
ka ministera kgs ar scheem darbeem ne-efoht pilnā meerā bijis. Pehz
noturetas gohda-maltites bahdes-weefu namā, finanzministera kgs to
paschu wakaru, pulst. 1/210ds, ar twaikoni „ЧАСОВОЙ“ nobrauza
us Wentspili. 9. Augusta wakārā, pulst. 7ds, nonahza finanzmi-
nisteris atkal Leepajā un nobrauza pa dselzeli prohjam. — 7. Au-
gusta atbrauza 48 Karalautschu tirgotaji ar twaikoni „Burg“
muhs ohstā, kur tee no Leepajā us dsihwi apmetuscheem Karalau-
tschu tirgotajeem tika pa gohdam usnemti. Schee ahrseemes fungi bij
daschlahrt dsirdejuschi, ka Leepaja teem wifadā finā par leelu konku-
rentu tirgoschana stahjahs, un bij nodohmajuschi muhs „Leepaju“
aplukloht. Pee pilsehtas un ohstas aplukloshanas tee lohti preeza-
juschees par taht labahm eetaisehī, un pee gohda-maltites daschu
glahsi us Leepajas lablahschanoħs un andeles plaukschanu tulshoju-
schi. No winu runahm bij manams, ka dafch labs drihsunā jeb
nahkamibā us Leepaju atnahks un schē pee andeles usplaukschanas
rohku peeliks. Wahzu Trijadibas basnizas ehrgeleekneeks Wendta kgs
pehz pusdeenas isrihkoja ehrgele-konzerti preefch ahrseemes weefem, kuri
tad ari ehrgele klanu un leelumu apbrihnoja. — Baltijas juhra
schogad dauds upuru prafjusi. Zik rakstitajam finams, tad jau kah-
das 12 personas peldedamahs nahvi atraduschas. Daudsi ir ari
zaur zitu lihds peldetaju valihgu tikuschi isglahbti. Preefch kahda
laika noslihka Freundta dahrfa orkestra trumpetneeks Kurschinskis, ahr-
semneeks. Dashi tahtu juhrā eegahjuschi un atkal ispeldejuschi malā;
ari nelaimigajam zaur tam bij nabzis dohmās us ohtro smilshu benki
no-eet. Winu tur redseja peldam, bet drihsī bij pasudis. Kahdi
trihs bagati bahdes-weefi un Karalautschu tirgotaji sameta labu nau-
das summinu un nodewa to Leepajas tirgotaju bankas direktoram, ka

*) Zapreezajahs par beedribas preefchneela ihso, bet lohdoligo runu. Schi tri-
stiga pasemiba un drohfschā valaukschanahs us Deewa valihgu lai ir ween-
mehr beedribas pamats un beedribas sihmel. Bet teem, kas us schi pamatu stah-
w, ir dauds jazihnahs un jazeesch schini pajaulē. Tapēz wehlaam Trautman a sgam
pazetibū un spētu, to isdarhi, to apnehmees. — Nahdahs, ka wairojahs to staitlis,
kas negrib kaudis us kahdu laizinu apreibinah ar tulshem wahrdeem un sevi pa-
schus gohdenah, bet kas zenschahs nopeeti strahdaht un ar attlahtu waigu To-
aplezzinah, ko mums buhs aplezzinah Deewa un zilvelu preefchā. Iktaris no-
veentis wihs preezigt apfweizinahs schi ihsumā iszazito „Leepajas Latv. labd.
beedribas“ programu.

Wahzijas konsulim, lai winsch schahs mihlestibas-dahwanas aissuhta dñili apbehdinatam firmgalwim, schi nelaimigā musikanta knapibā dñihwodamam tehwam, kura weenigais valihsneeks un stute bij schis no wina peepeschi atrautais dehls. Ari pee buhwehm pehdejā laikā daschas nelaimes atgadijuschahs. Pee jaunajahm dampf-fudmalahm tizis weens muhrneeka-sellis nosists: galwa bij gandrihs pawifam pahrschekta. Beedris, kas blakus stahweja, teiza, ka steegeles no stala-schahm kritis un galwu pahrtreezis; bet pee nosista platmales ne-efoh manams, ka akmens tur buhtu uskritis. Schi leeta tagad nemta is-mekleschanā. — Par sahdsibahm dsirdam weenmehr fuhsamees; ne-pa-eet neweena deena, kur nereds kahdu neleeti us polizeju welkam. Sagli eelauschahs deenas laikā istabās un iswanda wisas malas, pehz naudas un wehrts-leetahm mekledami.

No Almahles. Almahneeli, ilgi apaksch fawa zeeniga dñimts-kunga, barona Ed. von Funck, dñihwodami, baudijs patihkamu, merrigu dñihwi. Zeenigs nelaika dñimtskungs, barons Ed. von Funcks, dñihwoja fawā ohtrā muischā „Kaiwē“, un jau kahdus gadus atpakał wina wezakais dehls, zeenigs leelkungs, barons Th. von Funcks, dñihwoja Almahles muischā, lihds kamehr Almahneeli tohs preekus pee-dñihwoja, zeenigu leelkungu Th. von Funck par Almahles dñimtskungu fagaidiht. Tas notika schogad Jahn wakarā, kur ari wifs pagasts bij fa-aizinahs un schi wakarū Almahles muischā preezigi pawadija. Tagadejais Almahles zeenigs dñimtskungs, barons Th. von Funcks, bij jau senak fawu mihlestibu us pagastu parahdijis un preeksch Almahles pagasta kapeem pulkseni schinkojis, un weenmehr fawam pagastam mihligs bijis. Tagad winsch naudas-kapitalu no 1200 rubl., ko nelaika zeeniga leelmahte nowehlejusi. Almahles pagastam pasneedsa. No kapitala un intrefehm tiks eegahdatas wisu-waijadfigalabs skohlas-leetas. Almahneeli pateizibā wehlahs, lai tiktū no fawam dñimts-kunga ilgi, ilgi laimigi walditi. Ottos, Steinis, Adams.

No Kurzemes-Leišhu rohbeschas puses. P. sahdschā ugungs-grehs peemekleja 3 fainmeekus, kureem zaur tam notika leela skahde, ihpaschi pee chahm. Bes tam weens no fainmeekem bij eekrahjis 700 rubl. papihra-naudā un to vaglabajis klehti starp balkeem, dohmadams, ka nauda teesham „drohshā weetā“. Lihds ar klehti ir ari nauda sadegusi. Schis behdigais notikums lai ir par mahzibū wiseem, kas eespehj kahdu grafiti atlizinah. Bankas, kas dohd augku-papiheus, ir drohshakas weetas nela klehtis jeb zitas weetas, kur nauda gut bes augleem un war palikt katu brihdi leesmahm par laupijumu.

Walteru Lekfis.

Rihga. Generaladjutants grahs Todlebens pirmdeen, 18. Augustā, bijis Izsčikile, tur stahwocho kara-spehku pahrluhkoh. Ohreeden, 19. Augustā, winsch atkal aissbrauzis no turenes probjam. — Salamoniska sīrgu-skreetawā svehtdeen, 17. Augustā, diwi sīrgi, fawu jahtneku nometuschi, pahrlausa wahrtu kahrti un eesfrehja stalli. Pee tam, ka „Ztga f. St. u. L.“ sino, deemschehl tikuscas daschas personas ewainotas, it ihpaschi kaufmanis F. P. P—ws. Winsch tizis bes atmanas aissnests; ar pahrlausto kahrti winsch dabujis stipru treezeenu gihmi, zaur ko wairak sohbu issisti. Gewainojums esohf lohti sāhpigs, jebshu gan preeksch dñihwibas ne-efoh breegmigs. — To pašchu deen preeksch pusdeenas — us munstureshanas-platscha, pee Jahn-wahrteem, bijusi ofizeeru jahschanaħs, grahs Todlebena klahrbuhshchanā. Us platscha bijuschi eetaistit schohgi, walnišchi, grahwji un daschadi ziti schekhschi preeksch pahrluhkshanas. Pee jahschanaħs nehmuschi dalibū husraru- un kasaku ofizeeri. Weens kasaku ofizeeris bijis usvaretajs, tohs zitus taħlu few pakalā atstahdams. — Rihgā kahdu likki usschkehrschoht, ka „Ztga f. St. u. L.“ stahsta, esohf wiſos schkehrs-muskulōs — meesā, tilai fiedi nē, at-rasti trikini. Tadehk atkal ja-atgahdina, lai fargajahs no jehlas zuhku-gatas ehshanas.

Tanners pee wifa wainigs. Kad telegrafs bij atnessis sinu, ka Amerikanectis Tanners teesham 40 deenas bes ehshanas laimigi palaidis, sehdeja kaufmanis Krinkows un eerehdnis Stupins „Woroneshas“ weefnizā, Pehterbburgā, pee pudeles alus un fahla par atnahkuscho sinu it karsti strihdeetees. Stupins fazija, ka wifa leeta naw nekas wairak ka krahpschana un schwindelis, eekams Krinkows us tam pastahweja, ka 40 deenas un 40 naktis istureht bes ehshanas esohf masa leeta, un apsohljahs weselu mehnisi istureht ne-ehdis. Stupins leelijahs, ka winsch ir nedelu ne-isturefchoht. Beidsoht abi fadereja us 150 rubl.; Krinkows apnehmajs nedelu istureht bes ehshanas, bet tilai uhdeni dseroht. Deribas punktes norakstija. Ohtrā deena Krinkowam bij skahba duhscha, kad bij jafahk gaweht, jo winsch to bij reibumā apsohljees. Bet neko dariht; bij jamehgina. Pagahja

pirmā deena — Krinkows neds ehda, neds dsehra ko. Nakti isdsehra tikai diwi glahses uhdena. — Nahkoschā nakti Stupins, kas Krinkowu apwakteja, isdīrda kahdu tschauksteschānu no tahs puses, kur Krinkowa gulta stahweja. Winsch ahtri usrahwa schwelkohzinu un — eerauga, ka Krinkows ehd pilnā mutē. Weenā rohkā tam bij maišes gabals, ohtrā — deſa. Zehlahs breegmigs strihdus, — pehz kura Stupins fawu waktneku padzina is mahjas. Bet ohtrā deena winsch tika faults pee meera-teefnescha, un bij ja-aismakſā faderetā mafsa.

No ahrsemehm.

Wahzija. Bismarks 15. (27.) Augustā pahrbrauzis is Rīsinges Berlinē. Pehz kahdahm deenahm winsch no turenes atkal aissbrauzis us fawu muishu Friedrichsruhi. Sarunas ar pahwestu kulturas-kara leetā tagad stahwoht kusu.

Austrija. Keisars Franz Josefs, kas preeksch kahdeem mehne-fcheem apmekleja Bohemiju, tagad apzelo zitas prōvinzes, un nodohmā ihpaschi nobraukt Galizijā. Tē tilpat Pohlu, ka Kreewu eedñihwotaji taisahs to spihdoschi fanemt, gribedami weens par ohtru stiprak israh-diht fawas padewibas juhtas, un zaur to keisaru wairak dabuht us fawu pusi. Pohli un Kreewi Galizijā, ka finams, dñihwo ka funs ar kaki, un katra puse wehlahs, ka waldiba tai palihdsetu pahrawareht pretineekus. Lihds schim Galizijā pilnigs vahrfwars peeder Pohlu tautibai, is kuras pastahw Galizijas augstakahs eedñihwotaju schirkas.

Anglija. Trohnamantineeks, ta faultais Weles prinjis, lihds ar fawu laulato draudseni nodohmā schi ruden nobraukt us Australiju, tur apmekleht starptautisko isstahdi Melburnā.

Italija. Uzbruejam Kardifani, kas preeksch kahda laika Italeeshu tautas-weetneku sapulzē bij no galerijas metis akmenus, ir par nodohmato zilweku ūadausshānu nospreesti 5 gadi zeetuma, un par sapulzes kahrtibas aiskahrshānu 6 mehneschi zeetuma un 2000 libru strahpes.

Spahnija. Karlistu bandas, ka privat-sinas stahsta, esohf parahdijuschahs Gwipuzerā (Spahnijas seemelobs). No ta laika, kur tagadejam Spahnijas Lehninam Alfonsam XII. radusees zeriba us pehz-nahkomeem un zaur to us fawas zilts nodibinaschānu, karlisti atkal fahluschi stiprak kustetees un dohmaht us Lehnina nogahshānu zaur dumpi.

Turzija. Flotes demonstracija bijusi nenowehrschama, jo Kreewija un Anglija esohf pret zitahm leelwalstihm issazijuschas, ka winas fuhtischoht fawus kugus weenās paſchas, ja zitas leelwalstis at-rautohs. Schis nu negribedamas, ka Kreewija un Anglija sah weenās paſchas isschikrt Balkana puſhalas jautajumus, bijuschi preepeestas, ari veedalitees pee kugu-spehka fuhtischanas. Anglija bij likusi preekschā, ka leelwalstju kugi sapulzetohs pee Dulzinas jeb Kartaro, bet Austreeshu waldiba likusi preekschā Ragusas ohstu, pee Dalmazijas preekrastes, Adriatiska juhrā, un zitas leelwalstis to tuhlit peenehmuschas. — Kahda dumpja proklamazija pret Sultanu un wisu Turzijā walboscho Osmaku zilti ir Konstantinopelē tikusi ūlepeni isplatita. Schai proklamazija ir issazihits, ka tagadejais Sultans mahzejis ūschu mehneschu laikā ispohtsht walsti, kas stahwejusi ūschus qadu-simtenus(?). Proklamazija beigās usaizina, lai tautas-weetneku sapulzejotees un zeloht jaunu waldineku-namu. Schai proklamazijai schim brihscham gan leels fwas naw preelekams, bet wina tomehr leezina par wiſpahrido, dñilo ruhgschānu Turku walsti.

Greekija. Greeku Lehninsch un Lehninenē preeksch kahdahm deenahm abrauzza Pehterburgā. No turenes tee nodohmā braukt us Berlini, Weneziju un Monzu, kur Greeku Lehninsch nodohmā fatiktees ar Italijas Lehninu un farunatees par austruma jautajumu.

Afganistana. Kandaharas eenemshāna Čub-Kanam schim brihscham naw isdewisees, jo ka telegrama sino, winsch generata Roberts'a tuwoſchanahs deht atkahpees kahdas 8 Anglu juhdses no Kandaharas us Sangiri, kur tas apzezinatā weetā laikam fagaidihs Roberts'u. Tā tad Čub-Kanam fawu uswaru naw pratis pareiſ ūleetaht; neds winsch pee laika mehginajis eenemt Kandaharu, neds ari dewees Roberts'am preti, aistaiſht winam zetu us Kandaharu. Tomehr Angleem wehl dāuds gruhta darba preekschā. Warbuht ka Roberts'am ne-mas tik weegli ne-isdohdahs fakaut Čuba deewsgan duhschigo pulku, un ja tas ari isdohdahs, tad karsch ar to wehl naw beigts, jo Angleem tad buhtu Čubam jadsenahs pakat us Heratu. — Abdurachmana trohnis Kabulā tik ilgi buhs nedrohſch, kamehr Čub-Kanam nebuhs no Angleem pahrawarehts. Jo dāuds Afganu preezajahs par

Gjub-Kana duhschigo zibnischanohs pret Angleem un taifahs tam peefrist. Ja nu Gjub-Kanom isdohtohs Anglus wehl kahdu reisi stipri sakout, tad weegli waretu atgaditees, ka pulks no Abdurachmana jau-najeem pawalstneekem no schi afkriht. Turpretim, kad Gjubs teek sakouts, tad Abdurachmana waldiba ir apdrohshinato, un wina istureschanahs issliksees laudihm gudra.

Kihna. Kuldshas leetā noteek kahda pahrgrohshchanahs, kas apghsch daschias senakas awischu finas par schi jautajumu. Prohti — ta hlašas farunas par schi leetu tiks westas Pekinā. No Kreewijas puses us tureni teek par vilnvari fuhtihis Bizowē. Kreewu walidiba Bizowam dewusi attaufchanu, eelaistees jaunās farunās par Kuldshas jautajumu. Tik ween tam jagahdā par diivi isbewumeem: 1) ka Kreewu rohbeschas turpmak tiku apdrohshinatas pret Kihneeschu nemeereem un eelauchchanohs; 2) ka kahda dala no Kuldshas paliktu Kreewijai, lai tur waretu apmestees us dīshwi Dungani, kas bij pret Kihneeschu walidiba dumpejuschees, un pee kureem Kihneeschu atreebtohs, ja tee paliktu apaksh winu waras.

Deenwidus-Amerika. Argentineeschu republikā pilsonu karsh beidsees. Wiſi kara pulki us abahm puſehm likuſchi erohtschus pee malas; Buēnos-Aires pilſehtas blokada ir atzelta. Tā tad wehl wiſs pagahjis puſlihds labi — bes aſins-iſleefchanas.

Brauzeens ap ſemi. Ne ſen kahds kungs, Ismejs, apbrauzis ap ſemi 75 deenās, un pee tam wedis lihds fawu familiju. Wirsch Maija eefahlumā iſbrauzis is Liverpulas us Suezu, Singapuru, Hongkongu, Tokohamu, San-Franzisko ic., un pehz 66 zeta-deenahm nonahjis Nu-Yorkā. Kad pеefkaita klah 9 deenās — preefch nobraukshanas no Nu-Yorkas us Liverpulu, tad iſnahk preefch wiſa zeta ap ſemi 75 deenās. Tas ir wiſ-ihſakais laiks, kurā lihds ſhim kahds zilwels apbrauzis ap ſemi.

Karsh ar bitem. Pariseſpolizejas prefektus iſfahzis karu ar bitem. To darija tamdeht, ka iſmeklejohtatradā, ka Parise, ſchinigiwilisazijas galwas-pilſehtā, dīshwojohi wihrs, kas turoht 1 000 biſchu-strohpus; katra strohpā war rehkinah 40 tuhſt. darba-bites, — tā tad pawifam 40 milj. Bet no ka ſchē 40 miljoni pahrteek? Wini ſameklejahs baribu aplohrtejōs zukura-fabrikos. Tahda fabrika ihpachneeks pērahdijs, ka bites tam katu gadu nosohgoht zukura par 25 tuhſt. franku (10 tuhſt. rublu), un ſtahtſija, ja glahsi ſhrupa nolekoht ahra, tad 2 ſtundu laikā bites to iſtulſchojohi. Tapat ari ſuhdsahs zukura-fabriku ſtrahdneeki; jo us wiſu meefahm atrohnahs arweenu lahtina zukura, un bites tahs iſredjejuſchahs par ganibahm. Wiſus nedarbus un launumus uſkrauj ſchēem darbigeem, derigeem kustoniſcheem, tā ka teem beigās buhs ja-atſtahj Parise.

Wiſjaunakahs finas.

Jelgava, 26. Auguſtā. „Wald. Weſtū.” ſino, ka Keijara Majeste 21. Auguſtā, pulki. ½100s, nobrauzis Liwadijā. — Leelfirsts Niko-lajs Nikolajewitschs wezakais 25. Auguſtā atbrauzis Iſchile, pahrluhkoht tur ſchwoschohs kara-pulkus. — Greeku Lehnina-pahris 23. Auguſtā no Pehterbūgas aibrauzis us Leepaju; tur to ſagaidijis Dahnu twaikonis „Dan-nebrog”, un aibwedis us Kopenhagenu. — Tautas-apgaismoschanas ministeri Saburowu, kurſch 21. Auguſtā nobrauzis us Maſlawu, turenes ſkohlas revidereht, pawada Tehrpatas universitetes profesors Dr. P. Wiskowatows. — Leelwalſtu kohpigajai flotei Turku uhdendā, ka „Goloſe” ſino, ari pēbeedrohſotees brunausfregate „Generaladmirals”, kura ſchinis deenās iſbraukſhoht is Kronſtates. — Pehz kara-ministra noſazijuma 1880. gadā janem rekrufi — Kurjēmē 1,732, Widsemē 2,835 un Igaunijā 1,059. Wiſus walits rekrufi ſtaits ſhogad ir 235 tuhſt. — Kreewijas kanzleris, firſts Gortſhakows, ka jau ſinohts, nodohmā ſeemu pawadiht kahdā filata ſemē. Eefahlumā runaja no Rīgas, tad no Parises, un tagad raksta, ka tas dohſhotees us Florenzi Italijā. Wina weetu ya tam iſpildihs wiſa valihs Giers. (Tagad, kur ari Giers naw mahjās, ahrleelu ministerijas wadiſhana uſtizeta ministerijas vadohmneekam baronam Schomini.) — Dohmajoht, ka ne-iſzeltohs karsh ar Kihnu, no Turkestanas ſuhtija jau eeprekeſhu kahdu pulku us Kihneeschu rohbeschahm. Scho pulku Kuldshā wadoht Turkestanas generalgubernators, generaladjutants Kaufmanis 1., kurſch drihsumā dohſhotees turp, vahrluhkoht wiņam uſtizeto kara-pulkus. — Bet tā tagad ſino, tad Kreewijas kara-pulkeem nebuhis wiſi jazihnahs ar Kihneeschem; abas walits efoht iſlihgufhas wiſa meera, un tagad wehl tahs gala-noruras tiks iſlihds-natas Pekinā, us kureni Kreewija ſuhta fawu vilnvari (fl. Kihna — ahrjem. finas). — Holandes Lehninenē Emma, ka telegrafs ſinoja, ir dīmendejus prinzeſi, un jau to Draneſchu Lehnina-nams leelahs glahbihs no iſmirſhanas. — Albaneſchi laiduſchi Sultanam telegramu, kurā tee apgalwo fawu patriotismu un foļahs lauteis lihds vehejoi aſins-lahtſtei preefch ſawas ſemes aifſtahwefchanas. — Ragusas oħta ſeoht lihds ſhim jau eeraduſches 14 leelwalſtu lugti. — Generalis Roberts, kas preefch pahris deenahm ar famu kara-puehku nonahjis Kandahārā, ſakamis Gjub-Kana kareivus tik leelifti, ka tee gandrihs pawifam iſputinati; Gjub-Kans ar kahdu datu aibheidſis us Heratas puſi. Saka, ka no wiſa kara-pulkeem ſawangoti 10 tuhſt. wiħru. Anglu pametumi turpreti ne-efoht leeli.

Par jauno wahrdnizi.

II.

Greeſſimees atkal pee tāhs wahrdnizes paſchas, kas nu tik tāhlu gatawa, lai ari gan wehl arween buhs jaſplashina un jaſilda ar peelikumeem, jo pilniga — ne wiſa ir, ne wiſa war buht. Meħs to wahrdnizi apfweizinajam ar leelu preeku, to turedami par derigu tiltu, pa ko Latweetis pee Wahzeescha un Wahzeetis pee Latweescha warehs peekluht un weens ar ohtru warehs fatikt. Jo meħs newehlamees, ka pee mums noteek, ka pee Bahbeles tohru, kur pehz lepnibas zilwei, katriis us fawu walodu ſtibwedamees, ſchlihrahs katriis pa fawu zelu, bet wehlamees, lai abas ſchihs tautas garigi ſaprohtahs un zeenahs, lai ari wehl gadu-ſimteneem katriis fawu paſcha walodu runahs. Ja ſchihs diivi tautas grībehs ſaprastees un zeenitees, tad waijadſehs La tweefcheem garā zilatees un iſglihtotees, un tas zitadi ſchim brihſham newarehs notikt, neħħa zaur augtakahm ſkohlahm, kas ſchim brihſham tik ne wiſas ir Wahzu ſkohlas, un zaur Wahzu tautas gara-augleem, kas rohnahs Wahzu literaturā (grahmatās). Bes Wahzu walodas Latweetis ſchim brihſham netiks ne pee augtakahm ſkohlahm, ne pee gara iſglihtibas. To gan neweens newarehs leegtees. Neikens to fawu brahlu ſtarpa apleezinajis, — tapebz Aufeklis wiſa peeminku apgahnijis, ſavnodams no patſtahwibas, un tomehr — kur rohnahs patſtahwibas? Kur ir zilwei, kam ir wezumā wehl nebuhtu jamahzahs? Kur ir tauta, kam, lai ari wairs nebuhtu dſimts-wehrdſibas faites, wehl nebuhtu jamahzahs? Kas Latweeschu tautai grib tāhdu patſtahwibu eeteikt, ka lai wairs nemahzahs no Wahzu tautas, tas gan wairak wiſu grib apmahneht un aptumſchoht, neħħa apgaismoht un iſglihtoht. Un Latweeschu tautas gudrais prahts to ſmalli iſſchlikt un noproht, un wiſeem brehkeem par ſpihli ſkohlas bes it nekahdas peespeefchanas it mundri dſenahs ari pehz Wahzu walodas, un ne buht nedohmā, ka tas buhſchoht pret Latweeschu tautas „gohdu” un „patſtahwibu”.

Nu rē, Ulmaņa un Brasches wahrdnizes Latweescheem peepa-lijdſehs pee Wahzu walodas un tā pee gara iſglihtibas kluht.

Bet wehl oħtri; ja abi diivi tautas grib ſaprastees un zeenitees, tad Wahzeem ari waijadſehs arween jo labaki eepaſhtees ar Latweeschu walodas ſkanu un garu, un to dariht ari nekawefees, jo wairak Latweeschu tauta garigi dīshwa paliks un jo wairak Latweeschi ſpehs datu nemt un tad ari datu dabuhs pee tehwu-ſemes wiſpahrigahm darifcha-nahm. Tagadiht jau Wahzeem un Latweeem ne tik ween mahju-jeb muſchu ſadifhwe, bet ari pehz amateem dauds kohpu-darifchanas iraid ſkohlas-komifjās Kursemē, kirkpēhles-konwentos Widsemē, pilſehtawaldifchanā pilſehtas, un iħfa laikā jaunās meera-teefas. Wahzu tautas lohzelkeem, kas iraid pahrafi gara iſglihtibā, peenahlfees fawu pahraſumu parahdiht ari pareiſigā un kreetnā walodas — ari Latweeschu walodas — leetaschanā. Breefch tam jaunā wahrdnize buhs ſeels valihs, lai gan gruhti bijis katu Wahzu walodas wahrdu iħſi un pilnigi pahrtul-koht. Daſch labi Wahzu wahrdas tikai opinku iſteikt, iſtahſtihts, un tee dedſigee, par dauds dedſigee Latweeschu walodas kohpeji ſchelofees, ka laba teefas jaunu, nule iſdohmatu wahrdu jaunahs wahrdnizes oħtrā daħla nerohnahs. Daſchi no teem tahdeem tiħſham naw uſnemti, prohti, ja wehl nebij redsams, ka tauta tohs veenems. Jo taksu biji nodohmahts, iħſtu Latweeschu tautas mantu tai wahrdnizē (II.) falikt, bet ne, ko ſchis waj tas pehz ſawa prahta no jauna iſdohmajijs. War buht, ka ir pehz tautas gara, war buht, ka naw. (Wahrdnizes pirmai datai għadha jippei ſeħħi; tur kriht ari tohs jaunohs wahrdus eelikt, zik nu warehs ſadabuht.) Daſchi jaun-iſdohmatee wahrdi ari tamdeht pameſti, ka jau rohnahs deewegħan derigu wezu, ko til tas iſdohmatajs naw ſinajis. Zits Latweeschu walodu tur par tħażżeek, neħħa wiſa iraid.

Kad nu jauno wahrdnizi partiltu eſam ſaukuſchi, par ko Latwji un Wahzi waretu tuwotees, tad no wiſeem augħċejeem wahdeem no prohtams, ka naw runa no Wahzu latwinafchanas, nei no Latwju wahzinafchanas. Wahzus latwinah wehl neweens naw eedohmajees, un kas gribetu dohmaht us Latwju wahzinafchanu, tas ſapnou, bet kas Wahzeem uſteepi, ka tee puhlejtoes Latweesħus wahzinah, tas beedekli nostahda mutku behrnus baidiht.

Ziti prafra weenadas teefibas preefch wiſahm Baltijas walodahm, — pee mums preefch Latwju un Wahzu walodahm. Scho prafſħanu Latweeschu laikrafhi dauds īna, jeħſchu iħſtu newar ſaprast, us ko ta ſiħ-mejahs. Jo pa leelai datai abahm walodahm jau ir weenadas teefibas ſen laikem; atkal pa datai weenadas teefibas ir għiġiħ ſiħħar.

Brohti, iraid weenadas teesibas abjahm walodahm sen deenahm pee teesibas fludinashanahm. Kas gubernas awises weenreis rohkå turejis un azihm weenreis redsejis, tas to neleegsees. Atkal iraid weenadas teesibas abjahm walodahm pee wifahm teesibahm no wezu-wezeem laikeem, jo it nefur Latweetim naw tulks jamekké; Latweetis wifur runa sawu mahtes-walodu, itin wifur, un wifibas-kungi to peenem ar mielu prahru, ja tilai kahds warbuht nebuhtu atnahzis no d'sitahs Kreewu-semes. Un tas ari reti notiks.

Minetās punktēs weenadakas teesības newar prafīht, jo weenadiba jau ir, un newar ihesti faprast, kā ziti scho weenadibu gaida nu tikai no meera-teesu eezelschanas.

Bet ohtrâ fahrtâ, tad leckam wehrâ, ta muhsu semê diwejas tautas mahjo, un kahdahm reisahm lohzekli no weenas un ohtras tautas kahdas prahwas pee teesahm wed, tad rohdahs, ta pilniga teesibü weenadiba abjahn walodahm nebuhs fadabujama, un schè waj te weenai waj ohtrai walodai buhs wirsrohka.

Tagadiht jau un no eefahktà gala vee pagasta teesahm un waldibahm Latweefchü walodai wirsrohka, un Wahzi, kam tur darischa-naß, ari naw par to brehkuschi. Bet ari Latweetim nekristu brehkt, jo tur winsch ne us kahdu wihsi pehz walodas now apspeets.

Japeemin te teefas raksti un ihpaschi protokolu weschana, par ko daschas juhtigas sirdis aplam leelas sahpes zeestch. Man rahdahs pareissi, un likumi to taba atwehl, protokolus west latwiflis pagasta-teesas. Kad lai jese to dara, kad tikai teefas-skrivheri to mahk*) un kad Latwieschu walodas wahrdi bes juhchanas teefas leetas spehj isteikt. **)

Bet kā lai rakstōs isdabuhn weenadu teesibū augstakās tee-fās muhsu semē? Tur Wahzu walodu pee malas stumt newarehs, un abjās walodās katru wahrdū runah t un rakstiht taksfchu newarehs un gan ari neweens negribehs. Bettad „weenadas“ teesibas buhs fapnis.

Un ja Latwji ar Wahzeem negribeh̄s pat walodu karu west, tad buhs jafateek ta, ka semakās teefās Latweesħu walodai (rakħtis) wies-roħka un augustakās teefās Wahzu walodai wiesroħka. Ta buhs jafateek, ja zits nesapno un nekahro to weenu walodu iż-żeewest aħra. Bet atkal, kas to zerè, tas lai nerunà no „weenadah m” teefibahm.

Wehl par wahrdnizi man beidsoht weens wahrds jasaka. Bits Widsemneeks warbuht schehlojees, ka Neikena un Ulmana darbs wehl zaur Kursemneelu — Braschi — tizis pahstrahdahts. Tas nebuhs par skahdi, bet par labu bijis. Kursemes waloda nu ari fawu tee-fibu pilnigaki buhs dabujusi. Un zik pirmā dala ari wehl no Kursemes walodas bijis garam laists, to rahdihs tee peelikumi, to Brasche m. tagad krahj. Lai Deews schehligais zeenigam firmgalwim nowehl ari to darbu pabeigt, pirms wezums speesch pee atdufeschanas. Un ja zits dohmā, ka Nihzes waloda, kurā Brasche ihstais meisteris, buhtu lihdsiga panikhkuschai Tahmu walodai, tad tahdas dohmas buhtu neriktigas. Nihzes waloda ir tilpat skaidra un teizama, ka Dohbeles jeb Walmeeres waloda. Dafch labs brihnisees, un tomehr ir peerahdama taisniba, kad es saku. Nihzes waloda ir lihdsigaka Walkas walodai nekā Aispunneelu, un Walkas waloda ir lihdsigaka Nihzes nekā Laizeenes walodai.

Wahrdnizes isdewejs, drukas apgahdatajs, Brugera lgs ruhpe-
jees par stipru, labu papihri un jaukeem, weegli lafameem burteem,
ta ka winam no firds pateizamees, un ohtru wahrdnizes datu par
pirmo schinijs ahrigas, tomeht lohti waijadfigas leetas pahraku turam.

A. Bielenstein.

Schirfchanahs

„Mas zitam bedri rohk, vats eekriht.“

„Mans tehws to ne-atlahwa. Winsch gribaja, ka Tu ar sawu studeereschanu taptu galâ, un tad eestahtohs kohdâ weetâ,” Marta fazija.

"Un kad ari Taws tehws nomira," Herberts waizaja, „waj ne-
wareji man finu doht, lai nahku Tewi eepreezinah? Iau nedelas bij
aisgahjučhas, kad es fcho behdu-wehsti dabuju, un tad es tuhlit pehz
tam eegulohs breefmigā karstuma-gulā, no kuras iszehlees tikai dabuju
Tawu wehstuli laſift. Ak, Marta, kad es nebuhtu finajis, la us Tawu

mihlestibū waru pilnigi pakautees, tad pateesi, no bagatibas tāhdā nabadsibā kritis, es nebuhtu spehjis fawu likteni panest. Bet Tu bīji mans palihgs; zaur Tewim eespehju tāhlak studeereht! Tu man fawu gruhki pelnito lohni atdewi, lai es waretu augstskohlā valikt. Ak, miħla Marta, es finu, asaras lipa pee tāhs naudas, ko Tawa miħlestiba un ustiziba man fuhtija! Nekad, nekad, Marta, to ne-aif-miressħu, ka mans peenahkum, Tew par wiċċu to atlħdsinaht.”

„Atilihdsnaht zaur mihestibu, mihlo Herbert!“ Marta lehni fazijsa.

„Teefcham, es gribu Tevi, sawu dahrgo engeli, mihleht, far-
gaht un glabaht wisâ sawâ muhschâ!“ Herberts fazija, sirdi wareni
aisgrahbts.

Tà runadami wini dsirdeja drahnas tschabam; Marta israhwahs no Herberta rohlahm, un yahri minutes wehl nebij aistezejuschas. Kad grahfa leynà, fihdà gehrbufoes meita, Irmà, winu preelfchà stahweja. Kad gangis nebuhtu bijis ar lihkumu un lapene nebuhtu tilk beest ar kohkeemi no=augusti, tad Irmà scho mihlestibas=pahriti wehl buhtu atradust rohku-rohkas.

„Jau tik agri us plazi, zeen kontese?“ jaunellis Herberts bildinaja.

Kontese Irmà palohzijahs un fazijsa: „Ak, es esmu us semehm radufi agri zeltees; zif tas jauki, tik agri dahrsâ pastaigatees! Re-dseet, kà wifs seed un fmarfcho; kà faules starî salajâ maurinâ libgo- jahs; kà rafa, pee sahles peekehrufees, spihd un mirds kà dimants un dahrgi akmeni. Nekas now jaukaks par tahdu wasaras-rihtu Itadose- jes dahrsâ!“

„Schodeen ir Radosege jauka, un wakar bij Wihne — skasta,”
Herberts fazija issohbodams. „Juhs dareet, zeen kontese, kā jau
sakams-wahrds faka: „lahdā semē esmu, tahdu dseesmu dseedu!”

Marta Herbertam peegrühda, lai tå nerunä. Bet Irmä nemas nejutahs zaur tahdeem wahrdeem ainsnemta, jo smehjahs, preezigi tehrseig un gobia libdsä-zeerecht.

Drihs kontese Irmā ar Herbertu smehjahs un johkojahs, bet Marta vee tam ne buht nepeedalijahs, un beidsoht pawifam aplusa; rahdijahs, ka bij dušmiga us sawu bruhtganu, kas ne sen likahs nospeests no liktena lehmuma un nu atkal tik faldi preezajahs. Marta patēsi bij dušmiga us winu, kas preeksch pahri minutehm winai uſtizibu un mihlestibu swereja, un nu kā pahrnemts kontesei azis ūlatijahs. Kaut ari Martas sirds nemeerigi puksteja, tad tomehr negrībeja to israhdiht, bet puksteni iſwilkusi fazija: „Pulkstens jau astoni; man jaſteidsahs iſtabā, jo mahzibas-ſtundas fahkahs!”

Ari Herberts sahla dohmaht, ta laiks eefahkt durbotees gar jauno skohlenu, un fazija it schehli un skumigi: „Jau astoni!? Vohti noschehloju; scheitan ir ne-issakami jaust! — tomehr newaru kawetees. — Ar Deewu, zeen kontese!”

Herberts aifgahja. Kontese mehgina ja Martu peerunahf, lai wehl eet zeereht, bet Marta to negribeja. Marta jau atrada Gisela floslas-istabâ gaidoht. Guvernantei nahzahs schodeen lohti gruhti, behrnu ar usmanibu mahziht. Daschreis stahftidama pawisam nockihda no zela; nedstedeja, ko Gisela atbildaja, un bij ta dohmâs nogrimusf, ka pat Gisela to manija. Wina newareja aismirst, ka Irmâ smaidija Herbertam un ka Herberts usmeta azis us Irmu. Beidscht wina bij dohmâs ta fameschgejusees, ka pat burti winas preefschâ sahla danzoht, un lasifhana ne buht wairs negribeja weiktees.

Behz ne-isla laika jaunais flohlotajs tapa zeenihts, pat mihihts no grahsa familijas; un tas nahza no tam, ka winsch bija manigs wijsas darishchanas, sapratigs runashchanu un augsti flohlohts. Par to Marta nebij flaudiga, bet — preezajahs. Herberts Martai daschreis pahrmeta, ka neprohtoht ar grahsa familiju apeetees; tapehz winai brihscham tohypohat pahri darihts, un tadeht winai esohit til nepareisi un greissi jafspreesch par wiadi labo grahsa familiju. Us schahm un tamlihdfigahm pahrmefchanahm Marta neka ne-atsfazija, bet sinaja jo labi, kahdi schee teizamee grahsi iraid. Ta aistezeja daschas nedekas. Herberts vseedaja wakaros, un Irmā spehleja us klawereehm. Grehfene usmanigi klausijahs un isweizibu flaweja. Grahs pats newareja Herberta tikumus deewsgan usteikt, un daudsreis usaizinaja winu palihgā, kad bij dauds ko rakstiht. Sawu flohlenu, kas tescham ari fahfa labotees, Herberts prata waldiht un mahziht, ka wezaki to wehlejahs. Ihfi fakoht, Herbertam gahja labi un jauki, mihligi un preezagi.

Lihds schim tik preezigi Radosezes pili nekad nebij gahjis. — Ka- mehr Irmās kontese un Herberts bij pili, pat gahjeju un deeneftneelu

Peelikums pee Latweefchu Awischu Nr. 35.—1880.

Rahditajš: Semkohpjeem jagreesch zc. Salch feens, ah-bolinsch zc. Daschreis tohp peens glohtains zc. Kahdi ſirgi paſauſe. zc.

Semkohpjeem jagreesch us lohpeem leelaka wehriba, neka lihds fchiim.

"Semkohpibas un faimneezibas peelikumā pee 31. nummura" noſauzahm gohwes-lohpus par "peena-fabrikeem", un fazijahm, ka tahds peena-fabrikis ir — wiſlabakais semkohpibas naudas-awots. Ja nu paleekam pee fchihs lihdsibas un uſluhkojam gohwes-lohpus ap-waiſloſchanu par "peena-fabrika" grunts- jeb pamata-akmena liſchanu, tad waijaga ari teka kohpschanu un wina augſchanas laiku no dſim-ſchanas-deenas lihds pilnam oħtram gadam uſluhkoht ka fchi "peena-fabrika" ehlaſ pilnigo uſzelschanu.

Pee fchi fawa "peena-fabrika" buhwes waijaga semkohpim doht labu buhwmaterialu. Ja semkohpis to nedara, tad no wina "fabrika" buhwes newar nekas labs iſnahkt. Waj gan kahdam buhtu eespehjams no flifta buhwmateriala uſzelt labu un derigu ehlu, kaut ari buhwplahnis buhtu fastahdihts deewessin zil flifti un pamata-akmenis noſtiprinalts nesin ka? Ne buht ne; waijaga ari laba un deriga buhwmateriala.

Schē mehs stahwam pee lohti palaistas, ne-eweherotas un pat nolaistas buhſchanas faim-teezibas un semkohpibas finā. Ja apluhkojm masohs semielu ganamus-pulkus, tad redsam jo beechi, ka pawafar fchirkti teki ir palakai datai wahji un panihkuſchi, un tohp gniti lihds ar wezahm gohwihm us gandrihs pwiſam plikahm ganibahm. Teki gan ir nehmifchees wehderā, kas ir leels un uſpuhſts, ka

pundurs, bet us ribahm mas galas. Tahdā wihsē tohp famaitati wiſi semkohpja "peena-fabriki", jo no panihkuſcha tela newar nekad iſaught peeniga gohwes. Bet no kam tas gan nahkahs, ka teki fawās pirmajās dſiħwibas deenās ta panihkuſt? Tas nahk no tam, ka teki dabu eesfahkumā par dauds un wehlak par mas peena, un ka teem tohp par agru peens pawifam ar-rauts. Teleem tohp par ahtru dohta gruhti fagremojama bariba, — pee kam ari ir peefklitams wehlu plauts feens. Pehz dabas-likumeem tik tela mahgas (Magen) zetortà nodala*) fvejh pirmajōs 3 mehneshħos baribu fagremoħt. Gandrihs wiſas fliimibas pee teleem, ka zauri-eeschana, lihkas muguras, refni wehderi u. t. pr. zelaks ween-weenigi — no nepareiſas kohpschanas un fliftas baribas; tapehż waijaga lohti fargatees, teleem fliftu baribu doht. Telam waijaga iſſlakitees flakam, gludenam un arween lustigam, bet ne iſpuhruſham un ar platu wehderu. Ja telfch iſſlatahs flisks un gludens, tad war wina ihpachneek preezatees, jo tahds lohpinsch ir pilnigi wefels.

Scho rindinu rakſtitajſ ir pehdejōs 14 ga- dōs uſaudfinajis wairak neka 100 telu un tam naw wehl neweens aifgahjis bohjā, un pat naw ne faslimis. Lai gan laſitaji par telu audfinaschanu buhs fchur-tur ko laſijschi, tad tomehr gribu ari fawus peedſiħwojumus un iſ-mehginajumus fchē dariht finamus. Paħrbau- dat wiſu, un paturat — kas labs!

*) Gohwes-lohpeem ir 4 mahgas jeb mahgu nodakas; pimo noſauz par fungi, oħtro par funga zeppuri, trefħo par laħtakni jeb laju-mahgu un zetorto par taftu jeb peena-mahgu jeb fungi.

Kad telsch tīk-ko peedsimis un no mahtes no-laishts, waijaga to eelikt fistā stalliti un dsir-dinaht us schahdu wihsī:

No pirmā peena waijaga telam doht weenu kohrteli jeb ari pusstohpa eedsert. Schis peens ir jau no dabas dohts, lai istihri tēla eekshas

un isdēn wifas tēla wehderā fakrahjuschahs beesahs ašinis. Ja to nedara, jeb aismirst dariht, tad telsch nemas nedser, jeb dser lohti flikti. Pirmajās 4 nedelās waijaga telu dsirdinaht ar wina pascha mahtes peenu, un peenu waijaga telam doht katru reišī kā isslaukts — tahdā wihsē:

1.	nedelā	katru	deenu	no	rihta	1	stohpu,	pusdeenā	1	stohpu,	wakarā	1	stohpu.
2.	"	"	"	"	"	1 1/2	"	"	1 1/2	"	"	1 1/2	"
3.	"	"	"	"	"	2	"	"	2	"	"	2	"
4.	"	lihds	8.	nedelai	"	2 1/2	"	"	2 1/2	"	"	2 1/2	"
9.	nedelā	"	"	"	"	2	"	"	2	"	"	2	"
10.	"	"	"	"	"	1 1/2	"	"	1 1/2	"	"	1 1/2	"
11.	"	"	"	"	"	1	"	"	1	"	"	1	"
12.	"	"	"	"	"	1/2	"	"	1/2	"	"	1/2	"
13.	"	"	"	"	"	—	"	"	—	"	"	—	"

Tiklihds kā 9. nedelā sahl telam peenu at-raut, waijaga peelet katrā ehdeena - laikā 1/2 stohpu tihra auksta uhdena. Uhdeni waijaga arween nedelu pa nedelu wairak peelet, lai telu eeradina dsert flaidru uhdeni. Zetortā nedelā jau war teleem sahlt doht 2 reis par deenu druzzin rupji malmu ausu miltu ar sahli un pahri faujas agri plauta feena. Miltus buhs eebehrt faufus filite, ka telsch tohs war laisht. Seenu preeskch teleem waijaga plaut Junija mehnesccha eefahkumā, kamehr sahle wehl naw pilnigi nosedejuši. Pee milteem waijaga ari peebehrt druzzin sahls. Teli aug wehl labak, kad teem miltus dohdoht pee milteem peeletek flaht lihds 1/2 mahrzinas fausu linsehklu rauschu, kas jaſagrūhsc̄h firna leelumā. Par 12 nedelahn telsch isdser 462 stohpus peena, kas istaifit, ja stohpu peena rehkina par 3 kap., kohpā kahdus 14 rubkus. Ja peerehkina seenu, miltus un linsehklu rauschus, tad telsch buhtu 12 nedelās patehrejjs kahdus 20 rubl. f. flaidrā naudā, ko par labi turetu telu ikweens labprahf aismakkahs. No 6. nedelās fahloht waretu ari frischha peena weetā doht nokreimotu faldū peenu, — prohtams, ka waijadsetu doht wairak; bet tomehr frisch peens ir arweenu labaks, jo to newar ne ar ko zitu telam atdoht, ko tam atnem zaur tam, ka atrauj frischu peenu. Zauri-eeshanu un aiss-

dambeschanoħs ween=weenigi war pirmajās nedelās glahbt ar frischu faldū peenu. Wifī ziti lihdselti naw teizami un war dsemdeht zitas fli-mibas. Kas klausīhs schim padohmam, redsehs, ka wina telibuhās weenmehr weseli, un tas few is-audsinahs spehzigus lohpus, par kureem warehs preegatess. Tomehr naw wis deewsgan, ka telus tā labi kohpj, lihds tee ir 12 nedelu wezi. Ari pehzak waijaga doht teleem peenahzigu baribu, jo zaur flikti baribu tohp aiskaweta tēla augħħana. Telu stallim waijaga buht ruhmagam, lai jaunee lohpini war dauds-mas pastai-gaht un paleħkaht. Pirms teli naw wehl pusgada wezi, newaijaga tohs tureht nekad preefetus.

Bet waj jauni teli ir pirmajā gadā jatur stalli jeb jalaisch ganōs? Us fcho jautaħchanu waram atbildeht, ka laba, sahlaina ganiba ir-arween labaka. Ar to wahrdi, laba, sahlaina ganiba, gribam fazjiet, ka tuwu pee mahjahn waijaga buht kreetnam aploħkam, kur no-ehstā sahle drihs atkal usaq. Ja tahda aploħka naw, tad ir labak, ka telus tur stalli. Stalli waijaga teleem doht til flaidru uhdeni, ja miltu-uhdens naw ihxti derigs, un faufus miltus war teli labak fagremoħt, nekkā kad toh-dohd dsert uhdeni. Lai gan masas fainmeeżi bās buhs pa gruhti, telus zauru waſaru turelt stalli, tad tomehr jarauga fcho gruhtumu p-

nest, jo zitadi netapsim pee labeem lohpeem. Bet aplohlki jau tagad rohnahs gandrihs pee wifahm mahjahm, un ja nebuhtu, tad buhs aplohlkus taifsh, jo schis darbs taps pilnigi fawâ laikâ aismalkahcts.

(Turpmak wehl.)

Salsch feens, ahbolinsch u. t. j. pr. bedrës usglabahcts.

Ka salsch feens, ahbolinsch u. t. j. pr. labaks lohpu ehdamais, nela schahwehts, ir pashstama leeta. Tamdehl semkohpji ir dohma-juschi un gudrojuschi, ka lai feenu, ahbolinu u. t. j. pr. usglabâ salu, lai newaijaga schah-wejohrt tehreht dauds darba-spehku. Preelsch kahdeem 25 gadeem Franzuiss Augusts Gossarts dewa ka pirmais to padohmu, lai usglabâ jeb aprohl til-ko plautu feenu semê. Gossarts ir minetôs 25 gaddôs wißwifadi ismehginajis un nu atradis, kahdâ wihsê schai usglabaschanai bedrës ir janoteek. Gossarta padohms ir wißwairak peenemts Franzijâ, Wahzijâ, Seemel-Amerikas Sabeedrotâs Walstis un pat Anglijâ. Pehz Gossarta padohma buhtu jadara ta: Ja-isrohl garenifski-apala bedre, ne wifai dsila, bet labi paplata ar stahwahm feenahm, ta ka uhdens newar eefuhktees nedis no malahm, nedis no apakshas. Kad feens un ahbolinsch u. t. j. pr. josa-elfele zellas gorumâ, jaleek bedrë kahrtahm, un katra kahrtal stipri japeestampâ, lai gaiss jeb luste nepaleek eelschâ. Kad bedre ta peestampata, tad ja-usleek kahrtina falmu, bedre ja-noseds ar dehleem un ja-apmet ta ar semi, ka leetus un luste newar peetikt klahrt. — Seenas un dibens ja-ismuhre ar steegeleem un zementu, kas issargâ no uhdens un miskuma, kas nahk is semes. Wehl labak eshoft, ka netaisfoht bedres semi, bet ismu-rejohrt wirs semes tahdas ruhmes, jo tad waijagoht ruhmi fargaht tikai no leetus. Kad pa-wafar sahk ta usglabato ehdamo nemt ahrâ, tad nedrihkfst neiit no wirfus, bet janem no malas un ja-eet teesham us leiju, un tad atkal kahrtigi ja-noseds. Ta waroht feenu un ahbolinu, kas paleekoht tikpat garshigs un sahtigs ka wafarâ, usglabahct lihds Zahneem un

wehl ilgak. Schi leeta dibinajahs us to eewehrojumu jeb dabas-likumu, ka kahda leeta tikai tad puhst, kad faweenojahs ar gaifu jeb lusti, bet no gaifa issargata paleek, ka bijusti. Un ka tas teesham ta ir, apleezina ari schis atgadijeens: Kad Kreewijas fabeedrotee eenaid-neeki Sewastopoli apschaudija, tad wineem no Amerikas tapa suhtita biselu gala bleka lahdi-tes, kas bij ta eetaifitas, ka luste newareja tapt klahrt. Pehz kahdeem 20 gadeem attaifija tah-das lahdites un atrada, ka gala bij tahda pat, it ka buhtu tik-ko kauta.

Tahda sala feena, ahbolina un ihpaschi tehzu usglabaschana bedrës buhtu preelsch sem-kohpibas jo swariga leeta, wißwairak leetainâs wafarâs, kad nesnam, ka buhs feenu u. t. j. pr. fawahkt un fausu dabuht rohkas. Labi buhtu, kad kahds to pats ismehginatu pee kahda masumina.

Daschreis tohp peens glohtains un steepjahs.

Tas noteek waj nu tuhlit, kad flauz, jeb paleek tahds ihsa laikâ pehz isslaufschanas. Peenam tad ir nelahga glumums, nejauka gar-scha, krehjums labi nenostahjahs, sveestu newar labi fataifsh, un tas ari naw labs. Ja tahdu fliktu peenu faleij kohpâ ar labu, tad fliktais famaita ari labo. — Kad peens paleek glohtains un steepjahs, tad tas nahk no fapelejuscha feena un falmeem, nelabeem mil-teem jeb kahdas zitas famaitatas lohpu baribas. Ja waina ir pee lohpu baribas, tad to war paglahbt tik zaur tam, ka fahl lohpeem doht weseligu, spehzigu baribu. Daudsreis paleek peens flikts no tam, ka daschas gohwis newar baribu labi sagremoht un tapehz dohd fliktu peenu. Lai waretu issinaht, kura gohws ta wainiga, buhs peenu atlilt no katras gohws fewischki preelsch ruhgshanas; tad tuhlit wa-rehs redseht, kur waina mellejama. Lohpeem, kam flikts peens, jadohd eelschâ schahdas sahles: nem pa weenadahm dalaahm fahli, frihtu un enzijan-pulweri (mahtes-sahles = Enzian-wurzel-Pulver) un fajauz labi kohpâ. No schihm

sahlehm nem labu karoti un eeber wehrmelutehjā (pusstohya wehrtibā) un eeleij gahwij. Tā buhs dariht 3 reis par deenu. Jeb ari nowahri linfehklas, nosuhz labi, un schidrumu eelehjis butelē, peeber klah tewenu karoti sahls-slahbes un eeleij gohwij. Diwreis ik-katru deenu tā jadara, un lohps buhs pehz 5 lihds 8 deenahm pilnigi wesels.

Daschureis peens tohp nelabs ari zaur tam, ka trauki netohp tureti dewsgan tihri.

Wisu to ewehrojoh — newaijadsehs eet pee „labdareem“, kas lai gohwi „atbur“. — ka daschbrihd darija dascha weza faimneeze, kas jau sen duß dsestrā semitē.

Kahdi sirgi pafaulē, jeb sirgu fugas un sirgu andsunashana.

Oschabals is meega istruhzees skreen no telts ahrā, fasauz sawu faimi un brahla kehwei murgā lehjis un no sawas zilts wihreem pawadihs, dsenahs saglim pakat. Brahma kehwe bij no tahs paschas fugas, bet nespohja wina kehwi panahkt, un Oshabals, redsedamās, ka sawu kehwi newarehs nokert, ussauz saglim. „Kneeb labajā ausī; kneeb labajā ausī!“

(Katram Arabeesham ir slepens lihdsellis, ar ko sawu sirgu war dabuht pee wišleelakahs skreeshanas. Schis lihdsellis tikai wišswari-gakds brihschōs teek leetahts, kad ziti lihdselli nepalihds. Scho lihdselli tehws pats preefch fawa dehla glabā ka leelu noslehpumu, un to tik pee sirga pahrdohshanas un nahwei tuwo-jotees dara finamu sirga mantineekam.)

Saglis kehwei labajā ausī eekneeba, un kehwe aisskrehja ka fibins ar sagli prohjam. Oshabala beedri eesauzahs: „Oshabal, wāj tu efi traks?! Tu pats efi saglim valihdsejis, lai ar tawu leelako mantu aisskreen prohjam!“ Bet Oshabals atbildeja: „Tas man buhtu leels kauns, kad zita kehwe manu kehwi nokertu jeb kahdu reisi noskreetu. Kad ari kehwi esmu saudejis, tad tomehr finu, un tas man ir par

preeku, ka naw un nebuhs neweenas zitas keh-wes, kas buhtu manai lihdsiga!“

No fchi atgadijeena war redscht, ka Arabeeshi, kas sirguß sohg, naw tahi sagki, ka pee mums, — bet laupitaji, kas sirguß tad melle dabuht sawas rohkās, kad ar naudu newar nospirk.

II. Turkomanijas sirgs eenem ohtru gohda-weetu starp sirgeem. Wina tehwija ir Kaspijas-juhras seemelu-rihtu puſe, ko fauz par Turkestanu, un kas steepjahs taklak lihds Persijai, Mäs-Afijai un Sihrijai. Turkomanijas sirgi ir leeli no auguma un brangi skrehjeji, kas dauds war iszeest, bet kas no is-skatas naw wifai smuli.

Kad Turkmani isjhaj us laupishchanu, tad tee nem lihds mihzijumu no meeshu milteem, ko pa-fchi ehd un ari dohd faweeem sirgeem. Bet dauds reis gadahs, ka teem ilgi pa tulnesi jahdelejoht mihzijuma jeb fakaltuschahs mihklas peetrushkst un bads tuwojahs. Kad nu pascheem jahjeeme, ka ari jahjameem spehki fahk sust, tad Turkmani faweeem sirgeem pazehrt kakkā ahderi, islaisch aſinis un tahs it karstas eedser, fazidami, ka aſinis pascheem dohdoht jaunus spehkus un sirgeem zaur tam paleekoh weeglak. Ko tahi jahjeji un winu sirgi war iszeest, tas ir pateesi apbrihnojams; jo kahdreib tee nojahj 10 deenās no weetas kahdas 140 juhdses.

Taunee Turki Turkmanu sirguß zeeni wairak nekā Arabeeshu, tamdehl ka ſchē sirgi ir leelaki un wairak spehj panest winu mohzishanas. Turki jahj breefmigi, un pee tam pawadu tura tik ſtingri, ka dselschi sirgam eegrausch muti. Kahds zelotajs Turku jahfchanu, ko tas Egiptē redsejis, tā apraksta:

Kahdā lohti filtā deenā Arabeeshi pa Nihla upi veldejahs, un es no karstuma flehpamees guleju apakſch sawas telts jumtina, ſmagi puhsdamās. Daschas ewehrojamas leetas preefch manahm azihm stahweja un wilka manu wehribu us fewi.

(Turpmak wehl.)